

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.11.2022
COM(2022) 710 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

om en stärkt interoperabilitetspolitik för den offentliga sektorn

**Att sammankoppla offentliga tjänster, stödja offentlig politik och leverera samhällsnytta
Mot ett interoperabelt Europa**

{SWD(2022) 710 final}

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND:.....	2
2. INTEROPERABEL DIGITALISERING I OFFENTLIG SEKTOR	3
2.1 Vad är interoperabilitet?	3
2.2 Varför är det viktigt för EU att förbättra interoperabiliteten?	4
3. HÖJT TEMPO I EU:S INTEROPERABILITETSSAMARBETE.....	5
3.1 Skapa en gemensam förvaltning av interoperabilitet	5
3.2 Involvera alla förvaltningsnivåer	6
3.3 Främja innovation och GovTech-samarbeten.....	7
3.4 Övervaka effekterna	8
4. MOT EN DIGITALKLAR EU-POLITIK MED INBYGGD INTEROPERABILITET..	10
4.1 Utforma EU-politik i den digitala tidsåldern	10
4.2 Fokusera interoperabilitetsfinansieringen.....	12
4.3 Integrera interoperabiliteten i EU:s data- och innovationspolitik	12
4.4 Utveckla internationellt samarbete i fråga om interoperabilitet i offentlig sektor	14

1. BAKGRUND:

Interoperabla digitala offentliga tjänster är avgörande för att digitaliseringen av EU:s inre marknad ska bli framgångsrik. Näringsliv och samhälle har mycket att vinna på att försäkra sig om att den digitala omvandlingen av EU:s offentliga sektor är inkluderande, rättvis och öppen, hållbar, värdebaserad och interoperabel. Den digitala omvandlingen av den offentliga sektorn skapar mycket betydande push- och pullfaktorer¹ vad gäller digitaliseringen av det europeiska näringslivet och samhället. EU:s regeringar² samt lokala och regionala samhällen³ har tillstått den offentliga sektorns betydelse och potential vad gäller att bana en värdebaserad "europeisk väg" till digital omvandling. Den bekräftas också i EU:s digitala kompass, där den offentliga sektorn anges vara ett av fyra huvudområden⁴. E-förvaltning och digitala offentliga tjänster har också utvecklats till ett särskilt fokusområde i de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna, med en sammantagen planerad investering på 47 miljarder euro⁵.

Ett starkare fokus på interoperabilitet i offentlig sektor stöder Europas återhämtning och resiliens genom att effektivt koppla samman offentliga förvaltningar och åtgärder, människor och näringsliv för att åstadkomma sömlösa tjänster och dataflöden. Detta innebär bland annat att göra EU:s åtgärder lämpliga för den digitala tidsåldern; de ska kunna genomföras effektivt med digitala medel och interoperabilitet ska byggas in redan i utformningsskedet, genom ett nära partnerskap mellan beslutsfattare och IKT-expert. Det innebär också att skapa "goda cirklar" för innovationssamarbete när det gäller att utforma och tillhandahålla digitala offentliga tjänster.

Föreliggande meddelande åtföljer förslaget till rättsakt om ett interoperabelt Europa⁶, som syftar till att upprätta en gemensam förvaltning av interoperabilitet och underlätta gemensamt skapande av ett ekosystem av interoperabilitetslösningar i EU. Gemensam framtagning av lösningar samt delning och återanvändning av beprövade verktyg är den snabba och kostnads-effektiva metoden att utforma digitala offentliga tjänster. Ett förstärkt interoperabilitets-samarbete är avgörande om vi ska kunna dra full nytta av den offentliga sektorns omvandlingspotential, undvika fragmentering och förbättra anslutbarhet och datadelning. Genom att detta uppnås bidrar den föreslagna politiska ramen till att skydda EU:s digitala suveränitet och stärka den digitala subsidiariteten. Att stärka EU:s politik för förvaltningsinteroperabilitet bidrar till kommissionens prioriteringar och digitala politiska agenda, och därmed till att rusta EU:s offentliga sektor för den digitala tidsåldern⁷.

¹ Den offentliga sektorn stod för 53,1 % av BNP 2020, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics#Government_revenue_and_expenditure.

² Exempelvis genom de ministerförklaringar som antogs i Tallinn 2017 (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/ministerial-declaration-egovernment-tallinn-declaration>), Berlin 2020 (https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa/files/cdr_20201207_eu2020_berlin_declaration_on_digital_society_and_value-based_digital_government.pdf), Lissabon 2021 (<https://www.lisbondeclaration.eu/>) och Strasbourg 2022 (<https://www.eupan.eu/2022/04/presidence-francaise-2022-french-presidency-2022/>).

³ Så som exemplifieras av samarbetet Living-in-EU, <https://living-in.eu/>.

⁴ Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet, COM(2021) 118 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_sv.

⁵ Se https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/com_2022_75_1_sv.pdf, sidan 25.

⁶ Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (akten om ett interoperabelt Europa), COM(2022) 720 final.

⁷ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/shaping-europe-digital-future_sv.

2. INTEROPERABEL DIGITALISERING I OFFENTLIG SEKTOR

2.1 Vad är interoperabilitet?

Interoperabilitet i offentlig sektor möjliggör för förvaltningar att samarbeta och få offentliga tjänster att fungera över nationella, sektoriella och organisatoriska gränser. Detta är till förmån för de människor och företag som är beroende av de sammankopplade tjänsterna⁸. Det gynnar också samhällena och förvaltningarna själva, som är beroende av tillförlitliga data från olika offentliga eller privata källor för att kunna fatta beslut, och som måste uppfylla politiska mål som ofta är sammankopplade över nations- och sektorsgränser⁹. Interoperabilitet spelar roll såväl *inom* som *mellan* organisationer och politikområden, i synnerhet de som är starkt kopplade till offentlig sektor, såsom rättsliga och inrikes frågor, beskattning och tullar, transport, miljö, jordbruk och hälsa, samt reglering av företag och näringslivet. Interoperabilitet är ett etablerat tema inom EU:s digitaliserings- och datapolitik.

Offentliga tjänster tillhandahålls och används på olika nivåer, framför allt lokalt, men även på regional, nationell och europeisk nivå. De fungerar sällan isolerat eftersom det krävs tillgång till register som handhas på olika nivåer eller i olika sektorer för att utbyta data och leverera den aktuella tjänsten till slutanvändarna. Dessa data finns ofta till stor del utanför kontexten för det specifika politikområdet eller den specifika offentliga förvaltningen, och allt oftare också utanför den aktuella statens gränser. Detta innebär att offentliga tjänster över hela EU utgör ett framväxande ”nätverk av nätverk”, bestående av till stor del suveräna aktörer på alla förvaltningsnivåer, aktörer som var och en har sin egen rättsliga ram och sitt eget mandat, men som samtidigt är sammankopplade. I analogi med de etablerade transeuropeiska transport- och energinäten¹⁰ bildar nu offentliga organ ett eget transeuropeiskt nätverk med interoperabiliteten som grund.

Interoperabilitet ses ibland som en rent teknisk fråga. Att bara se till tekniken är dock inte tillräckligt för att på ett effektivt sätt sammanlänka förvaltningar, dataflöden och tjänster. Det är nödvändigt att säkerställa *teknisk* anslutningskapacitet och *semantisk* förståelse för utbyte och behandling av data samt att skapa den *organisatoriska* och *rättsliga* kontext som krävs, till exempel när det gäller rättigheter i fråga om åtkomst, utbyte eller vidareutnyttjande av data. För samordning och samstämmighet kräver interoperabilitet också en *integrerad förvaltningsmetod*. Dessa grundläggande förutsättningar för interoperabilitet, eller ”interoperabilitetsnivåer” beskrivs i den europeiska interoperabilitetsramen (EIF), en konceptuell modell som utvecklades 2004 av yrkesverksamma inom digital offentlig sektor från hela EU och som uppdaterats två gånger sedan dess¹¹. I takt med att världen under denna period blivit alltmer uppkopplad har interoperabiliteten hamnat i förgrunden som en avgörande aspekt av den digitala omvandlingen av förvaltningar och tjänster.

⁸ Ett exempel på detta är <https://nordicsmartgovernment.org/>, ett initiativ där fem nordiska länder upprättar interoperabla offentliga tjänster som överskrider nations- och sektorsgränser.

⁹ Ett exempel på sådan mångfasetterad politik är smarta städer, där hänsyn till energi, miljö, transporter, vatten, avfall och digitala aspekter måste vägas samman, https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/city-initiatives/smart-cities_en

¹⁰ I artiklarna 170–172 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastställs EU:s behörighet att upprätta och utveckla transeuropeiska nät och att främja sammankoppling och interoperabilitet mellan nationella nät. Detta innebär i allt större utsträckning att ”maskinvara” och ”programvara” kombineras och att ”suveräna” system ansluts till ett gemensamt nät bestående av energinät, transportnät och digitala nät.

¹¹ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/european-interoperability-framework>.

EIF har nu vunnit acceptans som den gällande gemensamma ramen för interoperabilitet i EU, och även utanför unionens gränser¹². Givet dess särskilda uppdrag att tjäna det allmänna måste denna interoperabilitetsgrund vara transparent, inkluderande, rättvis och säker, samt väl grundad i EU:s värderingar. Interoperabilitet är den faktor som möjliggör för aktörer i offentlig sektor att ansluta till varandra, samarbeta och utbyta data samtidigt som de upprätthåller sin suveränitet och subsidiaritetsprincipen¹³.

2.2 Varför är det viktigt för EU att förbättra interoperabiliteten?

Om fullständig interoperabilitet genomfördes på alla förvaltningsnivåer skulle det ge en effektivisering av den offentliga sektorn som skulle kunna leda till en BNP-ökning med 0,4 % i EU. EU-invånarna skulle kunna spara upp till 24 miljoner timmar, eller 543 miljoner euro, per år. Företagen skulle kunna spara 30 miljarder timmar, eller 568 miljarder euro, per år¹⁴. Den uppskattade årliga kostnadsbesparingen som tillskrivs gränsöverskridande interoperabilitet uppgår till mellan 5,5 och 6,3 miljoner euro för medborgarna och mellan 5,7 och 19,2 miljarder euro för företagen.

Fallstudier visar också att interoperabilitet har en positiv inverkan på andra offentliga värden, utöver effektivitetsvinsterna¹⁵. Exempelvis ger proaktiva offentliga tjänster eller semantiskt stöd på flera språk mer tillgängliga och inkluderande offentliga tjänster, vilket ökar allmänhetens förtroende¹⁶.

I kristider är interoperabilitet avgörande, vilket blev tydligt i samband med covid-19-pandemin. Interoperabilitet var en nödvändig förutsättning inte bara för införandet av digitala covid-19-intyg, tillgängliga över hela EU, utan även för möjligheten att i realtid dela data om tillgängliga platser på sjukhusens intensivvårdsavdelningar¹⁷. Interoperabilitet ger staten möjlighet att vara mer flexibel och säkerställa tillgång till realtidsinformation över gränserna mellan sektorer och administrativa nivåer. Interoperabilitet underlättar också utvärderingen av politiska resultat och ger incitament att ständigt tänka nytt, utbyta information om insatser och överbrygga klyftor mellan politikområden.

Den nuvarande politiska ramen, som bygger på icke-bindande interoperabilitetssamarbete, är dock inte lämpad för att dra största möjliga nytta av de uppskattade vinsterna. Med ett anmärkningsvärt engagemang har experter på digital förvaltning och data utvecklat ett omfattande gemensamt interoperabilitetsregelverk för EU¹⁸, bestående av samarbetspraxis, koncept, lösningar som kan vidareutnyttjas, öppna specifikationer och verktyg som kan stödja nationella reformsatsningar¹⁹ och EU:s fastställda politik²⁰. Emellertid har utvärderingar på

¹² <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/national-interoperability-initiatives>.

¹³ Såsom betonas i den ovan nämnda förklaringen från Berlin.

¹⁴ Studie från kommissionens gemensamma forskningscentrum, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127330>.

¹⁵ DIGI4FED-projektet är ett exempel på detta: <https://www.uantwerpen.be/en/research-groups/govtrust/research/projects/digi4fed/>.

¹⁶ Till exempel den automatiska sociala energitaxan i Portugal, som vann ett FN-pris (<https://eportugal.gov.pt/en/noticias/tarifa-social-de-energia-automatica-premiada-pela-onu>), eller de verktyg för e-översättning som används för portalen för konferensen om Europas framtid, som är tillgängliga för offentliga förvaltningar (https://ec.europa.eu/info/resources-partners/machine-translation-public-administrations-ettranslation_en).

¹⁷ Se <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2468042722000033>.

¹⁸ Inklusive resurser som utvecklats i samarbete med EU-länderna och med ekonomiskt stöd från de tidigare ISA²- och CEF-Telecom-programmen, se <https://joinup.ec.europa.eu/>.

¹⁹ T.ex. spansk nationell lagstiftning och praxis avseende interoperabilitet, se <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2010-1331> och https://www.boe.es/biblioteca_juridica/index.php?tipo=C.

senare tid visat att det finns avsevärda begränsningar med denna samarbetsmetod, som bygger helt på frivillighet.

Digitala aspekter som dataåtkomst och datadelning tas alltför ofta upp för sent i beslutsprocessen. Interoperabilitetsövervägandena byggs inte in som en integrerad aspekt av de offentliga tjänsterna. Detta medför att genomförandet blir dyrt och riskfyllt, att man missar möjligheter och i värsta fall att man underminerar politiska åtgärder som kräver storskalig digitalisering²¹. Interoperabilitet i offentlig förvaltning kan endast uppnås om rätt bedömningar och val görs i ett tidigt skede av utformningen av de politiska åtgärderna. Om EU inte agerar för att stärka interoperabiliteten kan unionen gå miste om möjligheten att avsevärt minska den administrativa bördan. Detta skulle minska de offentliga förvaltningarnas resiliens, begränsa deras förmåga till innovation och i värsta fall göra dem oförmögna att agera i kristider²². Gränsöverskridande samarbete mellan offentliga förvaltningar måste bli något lika naturligt och sömlöst som när tåg passerar gränser eller när energi överförs mellan olika nationella nät. Reaktionen på covid-19 gjorde det än tydligare hur viktigt det är med stabil digital interaktion i offentlig sektor, över nations- och sektorsgränser.

Mot bakgrund av detta, och det faktum att den digitala omvandlingen nu går allt fortare, understryker EU-ministrar med ansvar för omställning i offentlig sektor, liksom it-chefer i medlemsstaterna, nu med allt större eftertryck att det europeiska interoperabilitetssamarbetet behöver stärkas. De efterlyser en stabil organisationsstruktur, en allmän tillämpning av EIF samt att allmänt accepterade, öppna specifikationer, klara för vidareutnyttjande ska anges. De efterlyser också en metod med ”inbyggd interoperabilitet” samt bättre samordning av experiment och innovation i offentlig sektor, inbegripet samarbete med privat sektor (*GovTech*²³). Kommissionens förslag för en stärkt EU-politik för interoperabilitet i offentlig sektor svarar mot dessa behov.

3. HÖJT TEMPO I EU:S INTEROPERABILITETSSAMARBETE

3.1 Skapa en gemensam förvaltning av interoperabilitet

I den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa ligger fokus på att bygga upp en strukturerad, transparent och inkluderande samarbetsram som möjliggör den anpassningsförmåga och innovationskapacitet som den offentliga sektorn behöver mot bakgrund av teknikens, samhällets och politikens dynamiska utveckling. Interoperabilitet kan inte åstadkommas uppifrån och ned av en enda enhet, och inte heller nedifrån och upp av enskilda aktörer, utan kräver ett effektivt samarbete mellan politiska beslutsfattare och genomförare på alla förvaltningsnivåer och i alla sektorer. Det kräver också en öppen men stabil och

²⁰ Det finns exempel på viktig EU-politik som börjat som, eller underlättats av, interoperabilitetsprojekt, så som eIDAS-förordningen (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation>) eller EU:s infrastruktur för blockkedjetjänster (<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/ebsi>).

²¹ Det ger särskilda fördelar att lyfta interoperabilitets- och digitaliseringsaspekterna i ett tidigt skede när politiken utformas. Detta påpekas i kommissionens riktlinjer för IKT-konsekvensbedömningar från 2018 (https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa/files/ict_impact_assessment_guidelines.pdf) och i rekommendationerna från kommissionens expertgrupp om offentliga tjänsters interoperabilitet (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/interoperable-europe/news/official-expert-recommendations-new-interoperability-policy>).

²² Bristen på datakonsistens gjorde det t.ex. svårare för EU att agera samarbetsbaserat i början av covid-19-krisen, så som konstaterats av Renda, A., och Castro, R. (2020), i ”Towards stronger EU governance of health threats after the COVID-19 pandemic”, *European Journal of Risk Regulation*, 11.2, s. 273–282.

²³ Se *GovTech Practices in the EU* (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128247>) eller *Exploring Digital Government Transformation in the EU - Understanding public sector innovation in a data-driven society* (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121548>).

integrerad förvaltningsram. Denna förvaltningsram måste, genom en effektiv ansvarsdelning, säkerställa att subsidiaritetsprincipen upprätthålls. Den måste vara hållbar inför framtiden, eftersom lösningar som utformas med interoperabilitet i åtanke förblir aktuella längre. Den måste förverkliga den omvandlingspotential som finns i den offentliga sektorn och skydda offentliga värden. Den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa syftar till att inrätta en sådan samarbetsram. I förslaget föreskrivs inrättandet av en styrelse för ett interoperabelt Europa som ska styra den gemensamma interoperabilitetssatsningen, med företrädare dels för de myndigheter i medlemsstaterna som är centrala för den digitala omvandlingen, dels för EU:s institutioner. I förslaget finns också bestämmelser om en öppen gemenskap för ett interoperabelt Europa, bestående av experter, yrkesverksamma och berörda parter, i syfte att säkerställa transparens och kontakt med de metoder som används på gräsrotsnivå.

Interoperabilitet är ett rörligt mål eftersom den tekniska utvecklingen går snabbt och de politiska behoven ständigt skiftar. Den kräver en särskild, innovationsvänlig och öppen rättslig struktur som undviker regelmässiga och tekniska inlåsningar. Alternativa lösningar, exempelvis att införliva den teknik som används i dag i lagstiftningen, skulle riskera att undergräva framtida innovation och begränsa förvaltningarnas förmåga att anpassa sig till föränderliga behov och ny teknik. Beslutsfattandet och regleringen på interoperabilitetsområdet måste i sig vara innovativa och digitalklara²⁴. Den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa syftar till att åstadkomma en sådan ram för inbyggd innovation för offentlig sektor.

EIF är referensinstrumentet för genomförande av interoperabilitet i offentlig sektor. För att säkerställa att den förblir relevant måste den regelbundet ses över och uppdateras. Vidare måste rekommendationer och stöd avseende genomförandet²⁵, exempelvis stöd till de sektoriella dataområden som håller på att inrättas²⁶, utvecklas vidare i nära samordning med Europeiska datainnovationsstyrelsen och kraven i den kommande dataakten²⁷. Den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa omfattar bestämmelser om sådan regelbunden uppdatering, i linje med principerna om innovationsvänlig och digitalklar lagstiftning.

3.2 Involvera alla förvaltningsnivåer

En starkt gemensam förvaltning av interoperabilitet på EU-nivå där ansvaret delas mellan medlemsstaterna och unionen innebär en välbehövlig förbättring av ramen för politik och stöd avseende EU:s reformmål för offentlig sektor²⁸. Denna insats måste vara gemensam och omfatta alla förvaltningsnivåer om det omfattande befintliga interoperabilitetsregelverket av koncept, riktlinjer, specifikationer och tillgångar som kan vidareutnyttjas ska kunna underhållas och uppdateras.

²⁴ Politiska åtgärder (eller rättsakter) är digitalklara om de möjliggör ett smidigt genomförande som är digitalt som standard samt bidrar till digital omvandling via bästa möjliga användning av teknik och data (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/better-legislation-smoother-implementation/digital-ready-policy-making>). Se även Europeiska kommissionens verktyg för bättre lagstiftning #28 om digitalklart beslutsfattande (https://ec.europa.eu/info/files/chapter-3-identifying-impacts-evaluations-fitness-checks-and-impact-assessments_en).

²⁵ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/national-interoperability-framework-observatory/eif-toolbox>.

²⁶ Kommissionen har redan antagit det första förslaget om ett sektoriellt dataområde, förslaget till förordning om det europeiska hälsodataområdet, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_22_2711.

²⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_22_1113.

²⁸ Europeiska nätverket av offentliga förvaltningar (<https://www.eupan.eu/>) eller kommissionens expertgrupp för offentlig förvaltning och styrning (https://ec.europa.eu/reform-support/public-administration-and-governance-policy-making/expert-group-public-administration-and-governance_en).

Det är en förutsättning att regionala och lokala nivåer deltar och företräds i tillräcklig utsträckning, inte bara för att de utgör första och sista länken i tillhandahållandet av offentliga tjänster utan också för att städernas och regionernas omfattande innovationskapacitet ska kunna tas till vara²⁹. Här spelar samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn vad gäller innovation och tjänster en viktig roll. Rörelser som "Living-in-EU", liksom utvidgade projektsamarbeten som "Open and Agile Smart Cities"³⁰, visar att det finns en stark efterfrågan på samarbete i fråga om interoperabilitet och att lokala och regionala nivåer är beredda att delta. Mångfalden och expertisen hos lokalt utvecklade interoperabilitetslösningar utgör viktiga tillgångar som på ett systematiskt sätt bör tas till vara och ingå i kataloger över erkända och allmänt tillgängliga interoperabilitetsresurser. Därför bör den föreslagna gemensamma förvaltningen av interoperabilitet i EU omfatta, inom ramen för styrelsen för ett interoperabelt Europa, företrädare för lokala och regionala myndigheter och samhällsgrupper från såväl städer som landsbygd. Därför uppmanas också experter från alla förvaltningsnivåer att bidra till arbetet i den framtida gemenskapen för ett interoperabelt Europa.

I det specifika syftet att tillgodose de behov som lokala och regionala förhållanden ger upphov till har kommissionen i nära samarbete med berörda parter i privat och offentlig sektor utarbetat en europeisk interoperabilitetsram för smarta städer och samhällen (EIF4SCC), som helt överensstämmer med EIF. Efter omfattande offentliga diskussioner och samråd presenteras denna specialisering av EIF i det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som åtföljer detta meddelande³¹. Kommissionen uppmuntrar experter och yrkesverksamma inom andra politikområden att följa detta exempel, och anpassa EIF till särskilda och/eller sektorsspecifika användningsfall. Inom ramen för den framtida förvaltningen av interoperabilitet kommer det att göras en bedömning av de specialiserade interoperabilitetsramarnas överensstämmelse med EIF. Det har t.ex. redan tagits fram en specialisering av EIF för e-hälsoområdet³². Traditionellt sett spelar interoperabilitet också en viktig roll inom miljöpolitik³³, rättsliga och inrikes frågor³⁴ samt transport³⁵.

3.3 Främja innovation och GovTech-samarbeten

Den offentliga sektorn kämpar ständigt för att inte komma på efterkälken när det gäller teknikintegrering. Myndigheterna kritiserar ofta för en alltför stor ovilja att ta risker i tekniska sammanhang. I och med myndigheternas unika uppdrag att tjäna det allmänna bästa måste de dock vara särskilt aktsamma när det gäller att införa ny teknik och att använda teknik på lagliga, rättvisa och pålitliga sätt. Ny teknik har dock potential att göra offentliga tjänster mer

²⁹ Marknadsplats för smarta städer (<https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu/projects-and-sites>). Exempel på lokala initiativ: AI för att upptäcka hjärtstillestånd (<https://cordis.europa.eu/article/id/421437-artificial-intelligence-detects-cardiac-arrest-in-emergency-calls>), kapacitetshantering för offentliga platser (Fuengirola <https://www.themayor.eu/en/a/view/fuengirola-digitized-its-beach-control-and-got-an-award-for-it-8098>), AI för lokala digitala tvillingar (DUET <https://www.digitalurbantwins.com/>), LEAD (<https://www.leadproject.eu/>), SHPERE (<https://sphere-project.eu/>).

³⁰ <https://oascities.org/minimal-interoperability-mechanisms/>.

³¹ SWD(2022) 710 final.

³² Se interoperabilitetsramen för e-hälsa (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7e8e2f60-6f87-4be8-9125-477e212e3a74>) och (<https://eufordigital.eu/wp-content/uploads/2021/03/Common-Guidelines-for-eHealth-Harmonisation-and-Interoperability.pdf>). Kommissionen har sedan dess föreslagit att ett särskilt europeiskt hälsodataområde ska inrättas (https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space_sv).

³³ Exempel: <https://inspire.ec.europa.eu/inspire-directive/2>.

³⁴ Exempel: <https://e-justice.europa.eu/home?init=true&action=home&plang=sy> och https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa_en.

³⁵ Exempel: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/intelligent-transport-systems_en.

tillgängliga, mer inkluderande och mer effektiva än någonsin. Att säkerställa kontinuerlig digital innovation för den offentliga sektorn är lika utmanande som det är viktigt.

Över hela Europa finns det redan hundratals test- och pilotprojekt för digital teknik i offentlig sektor. Det är av största vikt att vi lär oss mer om fördelarna och riskerna med dessa lösningar. Kommissionen inrättar ett observationsorgan för innovativa offentliga tjänster³⁶ i syfte att analysera trender och ringa in god och dålig praxis, generera beslutsunderlag för införande av ny teknik och säkerställa inbyggd interoperabilitet. Observationsorganet kommer att bedöma hur teknik som artificiell intelligens omvandlar den offentliga sektorns processer och förvaltningsstrukturer. Detta kommer att hjälpa såväl EU:s myndigheter som nationella och lokala myndigheter att fatta välgrundade beslut om införandet av ny teknik.

Europa är fullt av blomstrande regionala ekosystem av innovativa små eller nystartade teknikföretag³⁷. Dess stöds av bland annat ett nätverk av digitala innovationsknutpunkter³⁸ och av Europeiska innovationsrådet³⁹. Öppet tillgängliga och erkända interoperabilitets-resurser som kan vidareutnyttjas är viktiga tillgångar när det gäller att ge små innovativa företag och initiativ från civilsamhället möjlighet att samarbeta med den offentliga sektorn.

Offentlig-privata GovTech- eller CivicTech-samarbeten⁴⁰ stimulerar innovation inom den offentliga sektorn, stöder Europas tekniska suveränitet och öppnar vägar till offentlig upphandling. Att få tillgång till offentliga upphandlingar är en central fråga för mindre företag, då det ger möjlighet att expandera, vinna erkännande och få stabila rörelseintäkter⁴¹. Stöd till GovTech är en särskild del i både programmet för ett digitalt Europa och den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa, helt i linje med EU:s ram för innovationsstöd. Näringslivet kommer att ha en koppling till den framtida styrelsen för ett interoperabelt Europa via Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och uppmanas att ansluta sig till den framtida gemenskapen för ett interoperabelt Europa.

3.4 Övervaka effekterna

Konsekvensbedömningen av en framtida interoperabilitetspolitik har visat på svårigheterna med att samla in data och uppskatta kostnaderna och fördelarna med interoperabilitet, eftersom det inte utgör något slutmål i sig, utan snarare ett viktigt stödinstrument för digitaliseringen av den offentliga sektorn. Det är dock meningsfullt att mäta vilken mognad interoperabiliteten har nått så att investeringarna kan styras rätt och framstegen bedömas. Det finns en mängd rapporterings- och övervakningsverktyg för digital förvaltning, anpassade efter vilka användare, vilken sektor eller vilket geografiskt område som står i fokus⁴².

³⁶ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/innovative-public-services>.

³⁷ Här är ett exempel: <https://atomico.com/insights/launching-the-7th-annual-state-of-european-tech-report>.

³⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/edihs>.

³⁹ https://eic.ec.europa.eu/index_en och Horisont Europa-programmet.

⁴⁰ Båda termerna avser offentligt-privat samarbete i fråga om teknik för den offentliga sektorn. GovTech-samarbeten omfattar vanligen nystartade företag eller små och medelstora företag i tekniksektorn och kan avse t.ex. pilotprojekt för AI-användning, medan CivicTech-samarbeten vanligtvis omfattar organisationer i civilsamhället och kan avse t.ex. främjande av teknikbaserat medborgarengagemang.

⁴¹ Se EU:s SMF-strategi, https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy_en.

⁴² Exempelvis Desi (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>) eller Lordi-projektet (Local and Regional Digital Indicators: <https://living-in.eu/groups/commitments/monitoring-measuring>). Även OECD (<https://goingdigital.oecd.org/indicator/58>), FN (<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2020>) och Världsbanken (<https://www.worldbank.org/en/events/2021/09/16/govtech-maturity-index-the-state-of-digital-transformation-in-the-public-sector#:~:text=The%20World%20Bank%20has%20developed,citizen%20engagement%2C%20and%20GovTech%20enablers>) driver relevanta övervakningsprojekt.

Verktygen är inte alltid anpassade eller anslutna i tillräcklig utsträckning, och resultaten presenteras sällan i ett lättanvänt, maskinläsbart format. De kan också lägga en avsevärd börda på förvaltningarna, så som kommissionens expertgrupp om offentliga tjänsters interoperabilitet⁴³ har påpekat.

Av dessa skäl är det viktigt att utveckla digitalklara rapporterings- och övervakningsverktyg som är transparenta och möjliga att vidareutnyttja, som kan bidra till att målen för det digitala decenniet uppnås. Befintliga övervakningsformat bör integreras i en metod byggd på engångsprincipen, där data och undersökningar vidareutnyttjas så långt det är möjligt och resultaten görs öppet tillgängliga i maskinläsbara format. Detta är i sig en aspekt av ett digitalklart beslutsfattande där verktyg och koncept är möjliga att vidareutnyttja, integrerade och överförbara, till förmån för yrkesverksamma och beslutsfattare.

Kommissionens förslag till rättsakt om ett interoperabelt Europa innebär följande:

- Ett strukturerat interoperabilitetssamarbete på EU-nivå upprättas, samtidigt som ansvaret för EU:s befintliga interoperabilitetsregelverk delas mellan EU och medlemsstaterna genom inrättandet av styrelsen för ett interoperabelt Europa, som ska bestå av yrkesverksamma inom digital förvaltning från medlemsstaterna. Gemenskapen för ett interoperabelt Europa, ett öppet forum för fackmän och berörda parter som ger råd om interoperabilitet och innovation i offentlig sektor, skapas.
- Styrelsen ges mandat att förnya EIF och säkerställa att den fortsätter utvecklas i framtiden.
- På ett proportionerligt sätt införs en obligatorisk interoperabilitetsbedömning som ska utföras vid varje ändring i eller införande av ett informationssystem eller en systemkomponent som möjliggör tillhandahållande eller förvaltning av offentliga tjänster på elektronisk väg och som är relevant i gränsöverskridande sammanhang.
- Kataloger över erkända interoperabilitetstillgångar som kan vidareutnyttjas av förvaltningar och i beslutsfattandet, t.ex. digitala verktyg, specifikationer eller lösningar upprättas.
- Interoperabilitetsstödet för digitalklar EU-politik och för gemensamma GovTech-innovationsprojekt stärks.

Kommissionen avser att göra följande:

- Anta en förnyad EIF på grundval av ett förslag från den styrelse för ett interoperabelt Europa som ska inrättas. Den nya ramen kommer att ha fokus på konkreta genomföranderekommendationer, även avseende de europeiska dataområdena, i nära samordning med Europeiska datainnovationsstyrelsen.
- Stödja utarbetandet av sektorsspecifika interoperabilitetsspecialiseringar av EIF, exempelvis EIF för smarta städer och samhällen (EIF4SCC) som offentliggörs tillsammans med detta meddelande.
- Säkerställa nära samverkan mellan kommissionens GovTech- och stödsatser och EU:s innovationsinstrument, t.ex. de digitala innovationsknutpunkterna, Europeiska innovationsrådet och de europeiska innovationsekosystemen samt Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT).
- Säkerställa att rapporteringen om och övervakningen av interoperabilitet helt och hållet ligger i linje med och vid behov integreras i relevanta strukturer för övervakning av EU:s politik (särskilt indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi), övervakningen av Berlinförklaringen och av de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna).

⁴³

Rekommendation nr 16 här: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/43164/download>.

4. MOT EN DIGITALKLAR EU-POLITIK MED INBYGGD INTEROPERABILITET

4.1 Utforma EU-politik i den digitala tidsåldern

Digitala aspekter i allmänhet, och interoperabilitet i synnerhet, har traditionellt delegerats till tekniska experter och endast behandlats i senare led, långt in i beslutsprocessen eller till och med efter det att den avslutats. Detta medför stora risker och kostnader i samband med genomförandet av politiken, till följd av oavsiktliga hinder och begränsningar. För att komma till rätta med detta måste en systematisk metod för inbyggd interoperabilitet tillämpas vid beslutsfattandet.

Besluts- och genomförandecykeln blir alltmer datadriven och digital, från framåtblickar och konsekvensbedömningar⁴⁴, via datainsamling och övervakning⁴⁵ till tjänster och verktyg⁴⁶. De digitala aspekterna av EU:s politik blir allt fler⁴⁷. Eftersom politiska mål, dataset och digitala lösningar är så nära sammankopplade blir utformandet och genomförandet av EU:s politik effektivt endast om det stöds av ett partnerskap mellan beslutsfattare och IKT-expert. Ett sådant partnerskap måste inledas så tidigt som möjligt i den processen där politiken utformas och utvecklas.

Kommissionens egna digitala strategi⁴⁸ och dess agenda för bättre lagstiftning⁴⁹ innebär en tydlig integrering av ett digitalt tänkande i EU:s policycykel och ett främjande av principen om ”digitalt som standard” vid politikutveckling. Digitala aspekter och interoperabilitetsaspekter måste beaktas i alla skeden, från utformningen av politiken, samråd med berörda parter och konsekvensbedömningar till genomförande, övervakning och utvärdering.

Syftet med de ”digitala kontrollerna” – detta särskilda, men dock ständigt föränderliga inslag i kommissionens verktygslåda för bättre lagstiftning⁵⁰ är att bistå beslutsfattare att i ett tidigt

⁴⁴ Exempel: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sv.

⁴⁵ Exempelvis har rapportering av hållbarhetsuppgifter fått en framträdande plats, se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn, som trädde i kraft 2021.

⁴⁶ Exempel: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/953 om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination mot, testning för och tillfrisknande från covid-19 (EU:s digitala covidintyg) för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>). Inom havsövervakningspolitiken används nya verktyg såsom Copernicus havstjänster eller elektronisk fjärrövervakning. <https://www.efca.europa.eu/en/content/new-technologies-maritime-surveillance>, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sv/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>.

⁴⁷ Av de 284 lagstiftningsinitiativ som lades fram av kommissionen mellan mars 2020 och juni 2021 innehöll 47 % hänvisningar till digitala element och 67 % hänvisningar till data i färdplaner och inledande konsekvensbedömningar (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/better-legislation-smoother-implementation>). Det digitalklara beslutsfattandet har ökat i spåren av covid-19 (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/better-legislation-smoother-implementation/news/digital-ready-policy-making-boosted-covid-19>).

⁴⁸ https://ec.europa.eu/info/news/commission-adopts-new-digital-strategy-address-transformation-opportunities-post-pandemic-world-2022-jun-30_en.

⁴⁹ COM(2021) 219 *Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar* (https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how_sv) och SWD(2021) 305 riktlinjer för bättre lagstiftning (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0219&from=EN_och https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/swd2021_305_en.pdf).

⁵⁰ Se checklistorna över aspekter som bör övervägas (”Have I considered...”) inom ramen för verktyg #28 för digitalklart beslutsfattande, bland kommissionens verktyg för bättre lagstiftning: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox/better-regulation-toolbox-0_en och

skede ringa in och beakta relevanta digitala aspekter av politiska åtgärder. Kontrollerna måste gå hand i hand med strukturell expertrådgivning om t.ex. systemarkitektur, datateknik, molnteknik, integritet och cybersäkerhet. Vidareutnyttjande av data från tillförlitliga källor, vidareutnyttjande av befintliga lösningar och användning av innovativ teknik kommer att göra genomförandet enklare och mer resurseffektivt, och samtidigt bana väg för användning av dataanalys, säkra dataflöden, artificiell intelligens och framväxande ny teknik. Metoden har visat sig kunna förenkla arbetet och minska den administrativa bördan⁵¹.

När det gäller lagstiftningsförslag kommer interoperabiliteten att uppmärksammas mer, genom att man systematiskt bedömer förslagets överensstämmelse med EIF (och i förekommande fall med relevant specialisering av EIF) samt kontrollerar i vilken utsträckning interoperabla system, koncept och komponenter kan vidareutnyttjas. Detta gör det möjligt för kommissionen och medlemsstaterna att strukturera datainsamlings- och övervakningsmetoder och undvika utveckling av dubbla eller motstridiga system, leverantörsinlåsning och ohållbara tillvägagångssätt på IKT-området. Det strukturerade samarbete mellan offentliga förvaltningar i EU-länderna som föreslås i rättsakten om ett interoperabelt Europa kommer att kunna ge råd om EU-politik med stor inverkan på medlemsstaternas digitala infrastruktur samt möjliggöra ett snabbt genomförande av EU:s politik.

Digitalklart politiskt beslutsfattande där interoperabilitetsaspekten är inbyggd kommer att stödja framväxten av verkligt transeuropeiska digitala tjänster för människor, företag och offentlig politik, med relevans för den digitala inre marknaden. Det kommer att öka det gränsöverskridande förtroendet, såsom redan skett genom exempelvis EU:s digitala covid-19-intyg, e-legitimering⁵², informationssystemet för den inre marknaden (IMI)⁵³ och ett växande antal gränsöverskridande tjänster som möjliggörs genom den gemensamma digitala ingången⁵⁴.

Kommissionen har tagit till sig principen om digitalklart politiskt beslutsfattande och kommer att se till att det tillämpas på politiska initiativ och lagförslag, men detta är bara början. En helt digitalklar EU-lagstiftning med inbyggd interoperabilitet kräver att man söker och på sikt säkerställer en samsyn mellan medlagstiftarna, samtidigt som varje institutions roll respekteras fullt ut. Den EU-gemensamma förvaltning av interoperabilitet som ingår i förslaget till rättsakt om ett interoperabelt Europa är ett viktigt verktyg för att få denna samsyn att växa fram.

4.2 Fokusera interoperabilitetsfinansieringen

EU-program tillhandahåller särskild finansiering för forskning, utveckling och underhåll av EU:s resurser för interoperabilitet i offentlig sektor, t.ex. verktyg för interoperabilitetsbedömning, semantiska vokabulärer, GovTech eller byggstenar för datautbyte och e-

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sv.

⁵¹ Exempelvis i Danmark (<https://en.digst.dk/digital-governance/digital-ready-legislation/guidances-and-tools/>) eller inom hälso- och sjukvårdssektorn där interoperabilitetsöverväganden vägleder politikutformningen (https://ec.europa.eu/health/blood-tissues-cells-and-organs/overview/revision-eu-legislation-blood-tissues-and-cells_en).

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation>.

⁵³ IMI gör det möjligt för myndigheter att utbyta information och stödja den fria rörligheten för tjänster och personer på den inre marknaden.

⁵⁴ Förordning (EU) 2018/1724 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2018.295.01.0001.01.SWE&toc=OJ%3AL%3A2018%3A295%3ATOC).

legitimering som kan vidareutnyttjas⁵⁵. Det är viktigt att de som verkar inom it och politik i medlemsstaterna, som ju är slutanvändarna av dessa resurser och de som genomför politiken, ger sina synpunkter på vad som ska prioriteras när det gäller EU:s finansiering av interoperabilitet. Den framtida styrelsen för ett interoperabelt Europa får i uppdrag att ge råd om åtgärder till stöd för genomförande av politik eller för innovationer som anses nödvändiga, så som anges i förslaget till rättsakt om ett interoperabelt Europa.

EU-finansiering för interoperabilitet stöder också genomförandet av EU-politik som är relevant för digital förvaltning, t.ex. den gemensamma digitala ingången, EU:s e-ID-plånbok eller lokala digitala tvillingar⁵⁶. Med strukturfonderna⁵⁷, faciliteten för återhämtning och resiliens⁵⁸, fonden för ett sammanlänkat Europa⁵⁹ och instrumentet för tekniskt stöd⁶⁰ stöder EU investeringar i modernisering av den offentliga sektorn i medlemsstaterna. Det europeiska nätverket av offentliga förvaltningar håller på att utveckla en ambitiös moderniseringsagenda⁶¹. Förslaget om ett digitalt decennium och instrumentet för tekniskt stöd omfattar bestämmelser om projekt som involverar flera länder och som stöder digital omvandling, bl.a. konsortiumet för europeisk digital infrastruktur (EDIC)⁶². Inom ramen för denna typ av programdelar, som syftar till att stödja modernisering och reformering, bör man säkerställa att samordning sker och att interoperabilitetsbehoven beaktas i ett tidigt skede, exempelvis genom regelbundna utbyten med och rådgivning från de yrkesverksamma i den framtida gemenskapen för ett interoperabelt Europa.

4.3 Integrera interoperabiliteten i EU:s data- och innovationspolitik

Den politik som rör interoperabilitet är ett nödvändigt komplement till EU:s framväxande politik för data och digital teknik. Den bygger vidare på och kompletterar lagstiftningen om datatillgång och datautbyten ur den offentliga sektorns perspektiv⁶³. Den stöder centrala gemensamma verktyg såsom ”data.europa.eu”, den officiella portalen för europeiska data⁶⁴. Den kan ge tillgång till den semantiska expertis som behövs för att bygga upp dataområden och utforma en EU-politik för molnteknik. Följaktligen, och för att EU:s förstärkta interoperabilitetspolitik ska få fullt genomslag, måste en nära samverkan med relevanta operativa organ och regleringsorgan inom den digitala politiken, i synnerhet Europeiska datainnovationsstyrelsen, säkerställas⁶⁵. I den digitala kompassen 2030, EU:s referensram för

⁵⁵ I synnerhet programmet för ett digitalt Europa, som integrerar finansieringsresurser från de tidigare ISA²- och FSE-telekom-programmen (<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2018/11/08/Meet+the+new+CEF+Building+Blocks>) och Horisont Europa.

⁵⁶ Stöds av programmet för ett digitalt Europa (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/work-programmes-digital>).

⁵⁷ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/2014-2020-european-structural-and-investment-funds_sv.

⁵⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en.

⁵⁹ https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en.

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_sv.

⁶¹ Inklusive Strasbourg-deklarationen som antogs 2022 och Eupans strategi för 2022–2025, se <https://www.eupan.eu/>.

⁶² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0574>

⁶³ Exempelvis direktivet om öppna data (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1024>), dataförvaltningsakten (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_21_6428) och dataakten, i synnerhet kapitel VIII (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_22_1113).

⁶⁴ <https://data.europa.eu/sv>.

⁶⁵ Inrättades genom dataförvaltningsakten.

digital politik, är digital förvaltning en av de viktigaste pelarna, och EU:s förstärkta interoperabilitetspolitik är utformad för att stödja den relaterade processen för det digitala decenniet⁶⁶.

EU:s interoperabilitetstillgångar finns som standard tillgängliga i form av öppna specifikationer eller programvara med öppen källkod⁶⁷. De måste vara öppna för att lätt kunna vidareutnyttjas av offentliga förvaltningar på alla nivåer som tar fram interoperabla system och tjänster, liksom av privat sektor och näringslivspartner som samarbetar med dessa förvaltningar. Även om öppen källkod inte är det enda sättet att åstadkomma interoperabilitet bör EU-finansierade projekt för offentliga tjänster ha öppen källkod som standard. Det är därför den föreslagna rättsakten om ett interoperabelt Europa föreskriver att lösningar, inklusive kod, som kan vidareutnyttjas ska göras tillgängliga i de fall där det är lämpligt och möjligt. Kommissionen själv gör källkod öppet tillgänglig, och bidrar till projekt med öppen källkod⁶⁸. En särskild licens till öppen källkod från Europeiska unionen (EURL) finns tillgänglig på alla officiella EU-språk tillsammans med ett hjälpverktyg som ger rättsligt stöd online⁶⁹. Via de programkontor för öppen källkod (Ospo) som kommer att inrättas inom ramen för medlemsstaternas förvaltningar kommer styrelsen för ett interoperabelt Europa och gemenskapen för ett interoperabelt Europa att stödja erfarenhetsutbyten, hjälpa till att hitta lösningar som kan vidareutnyttjas och fastställa utvecklingsbehov⁷⁰.

Nära samverkan med verksamheter och forum för standardisering⁷¹ är särskilt viktigt för utvecklingen av det europeiska interoperabilitetsregelverket och för att säkerställa en öppen, inkluderande och värdebaserad digital omvandling. I samband med EU:s genomförande av den förnyade politiska ramen för standardisering⁷² kommer relaterade aspekter av interoperabilitet i offentlig sektor att behandlas systematiskt av den framtida styrelsen för ett interoperabelt Europa. Detta innebär att bidra till standardisering inom särskilt angelägna områden i offentlig sektor och att stödja EU i dess roll som utvecklare av standarder för offentliga tjänster.

I sin nyligen offentliggjorda agenda för innovation⁷³ lyfter kommissionen fram den positiva roll som offentlig sektor kan spela för att stärka EU:s innovationskapacitet, inte bara när det gäller att utöva tillsyn utan också som upphandlare och experimentpartner. Kommissionen betonar i agendan interoperabilitetens potential och uppmuntrar till utforskande experiment som involverar offentlig sektor i kontrollerade miljöer (regulatoriska sandlådor) samt till GovTech-samarbeten.

4.4 Utveckla internationellt samarbete i fråga om interoperabilitet i offentlig sektor

EU:s interoperabilitetspolitik är traditionellt sett öppen för samarbete med internationella partner, särskilt i EU:s grannskap, och med internationella organisationer. Interoperabilitet är till sin natur en gränslös fråga, och EU:s interoperabilitetsresurser är öppet tillgängliga för vidareutnyttjande världen över. Det gäller i synnerhet EIF, som det hänvisas till

⁶⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-decision-establishing-2030-policy-programme-path-digital-decade>.

⁶⁷ Via portalen Joinup, i synnerhet <https://joinup.ec.europa.eu/collection/open-source-observatory-osor>.

⁶⁸ Se https://ec.europa.eu/info/departments/informatics/open-source-software-strategy_en.

⁶⁹ Joinup-portalens "licensieringsassistent", se <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eupl>.

⁷⁰ Kommissionen har inrättat ett eget Ospo-kontor (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/ec-ospo>).

⁷¹ Exempelvis flerpartsplattformen för IKT-standardisering (https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/ict-standardisation_en).

⁷² Se <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48598>.

⁷³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52022DC0332>.

internationellt⁷⁴. För att kunna utveckla det internationella samarbetet i fråga om värdebaserad digital förvaltning vidare är det viktigt att upprätthålla och utveckla det interoperabilitets-samarbete som redan bedrivs med internationella organisationer som OECD, FN och Världsbanken samt med likasinnade globala partner⁷⁵.

Särskilt viktigt är det att fördjupa det befintliga samarbetet med EU:s grannskap. Montenegro, Nordmakedonien och Ukraina har länge deltagit som partner i utvecklandet av EU:s interoperabilitetssamarbete, och andra länder har visat starkt intresse för att ansluta sig till detta gemensamma projekt. Den digitala omvandlingen av förvaltningen har hög prioritet för partner i utvidgnings- och grannskapssammanhang, och kommissionen uppmuntrar dessa att eftersträva en hög nivå av interoperabilitet i överensstämmelse med EU:s standarder. Ett fördjupat samarbete stöder integreringen i föranslutningspartnerskapet och det ekonomiska partnerskapet och bör ingå som en byggsten i EU:s grannskapspolitiska instrument⁷⁶. En vidareutveckling av det internationella samarbetet är inte något som kan ske ensidigt. Samtidigt uppstår möjligheten för EU kan lära av och tillsammans med sina partner och dra nytta av deras ofta mycket avancerade lösningar, sakkunskap och erfarenheter.

Kommissionen

- kommer att införliva digitala aspekter i de olika stadierna av politikens utformning, utveckling, antagande och genomförande, i enlighet med sin digitala strategi,
- kommer att säkerställa att EIF tillämpas i kommissionens operativa och beslutsfattande arbete samt begära snabb återkoppling från medlemsstaterna om potentiella utmaningar avseende genomförandet av politiska förslag med betydande digitala och interoperabilitetsrelaterade aspekter,
- uppmanar medlagstiftarna att stödja principer för digitalklart beslutsfattande och se till att tillräcklig uppmärksamhet ägnas åt digitala aspekter i de olika skedena av EU:s policycykel,
- kommer att säkerställa att gemensamma interoperabilitetsresurser (verktyg, specifikationer, lösningar) vidareutnyttjas och tas upp i finansieringsinstrument, i synnerhet instrument för omvandling av den offentliga sektorn (inbegripet i instrumentet för tekniskt stöd, strukturfonderna, grannskaps- och föranslutningsstödet samt faciliteten för återhämtning och resiliens),
- kommer att säkerställa en nära koppling mellan förvaltningen av interoperabilitet och befintliga förvaltningsmekanismer för data, standardisering och specifika sektorer, i synnerhet Europeiska datainnovationsstyrelsen och initiativ för modernisering av offentlig sektor,
- kommer att säkerställa att den framtida styrelsen för ett interoperabelt Europa deltar i utformningen av de interoperabilitetsaktiviteter som finansieras inom ramen för det särskilda avsnittet om interoperabilitet i programmet för ett digitalt Europa och
- kommer att fördjupa det internationella samarbetet i fråga om interoperabilitet, särskilt som en del i sin grannskapspolitik och med internationella organisationer.

⁷⁴ <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/eif-monitoring> och <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/digital-public-administration-factsheets-2021>.

⁷⁵ Exempelvis med Uruguay (https://ec.europa.eu/isa2/news/european-commission-reinforces-cooperation-uruguay-interoperability_en/) och Ukraina (<https://eufordigital.eu/countries/ukraine/>).

⁷⁶ En utvärderingsram utarbetad med hjälp av OECD:s stödprogram för förbättring av förvaltning och ledning (Sigma), som kommissionen stöder och som innehåller hänvisningar till interoperabilitet, används för att övervaka framstegen i reformeringen av den offentliga förvaltningen ("Principles of Public Administration": <https://sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2017-edition-ENG.pdf>).